

Inleiding

[Documentbeheer: versie 1.2 d.d. 12 december 2023; status: vastgesteld door bestuur StAA]

Sinds 10 maart 2023 bevindt de Nederlandse samenleving zich in het post-coronapandemie tijdperk, nadat de rijksoverheid alle beperkende maatregelen heeft ingetrokken. We leven in het verkoudheidsscenario. Dit is scenario 1 van de schematische weergave van 4 scenario's voor een viruspandemie zoals de rijksoverheid (voor corona) heeft voorgesteld. De afvalsector heeft besloten om de 'lessons learned' uit de coronapandemie vast te leggen. Op basis van de kennis en de opgedane ervaringen formuleert de afvalbranche een sectorplan met als doelstelling pandemische paraatheid. In dit sectorplan worden de uitgangspunten vastgelegd om adequaat voorbereid te zijn voor een toekomstige pandemie. Dat impliceert een jaarlijkse evaluatie van de paraatheid en het actualiseren van onderhavig plan.

Het bestuur van de Stichting Arbocatalogus Afvalbranche (StAA) heeft verzocht inzichtelijk te maken welke acties de afvalsector onderneemt om haar medewerkers gezond en veilig hun werkzaamheden te (laten) verrichten in de context van een toekomstige pandemie. Daarmee neemt de afvalsector haar verantwoordelijkheid onder het motto 'we werken veilig of we werken niet'. De samenwerkende partners binnen de StAA, te weten Vereniging Afvalbedrijven, NVRD, BRBS Recycling, BVOR, CNV Connectief, FNV Publiek Belang, Vakvereniging Het Zwarte Corps en de Werkgeversvereniging WENB, hebben de handen ineengeslagen om hier invulling aan te geven voor de afvalsector. Onderliggend sectorplan pandemische paraatheid is het resultaat van deze samenwerking en is de invulling van uitgangspunten om verantwoord werken in de afvalsector tijdens een toekomstige pandemie te organiseren, of het nu gaat om een virus, bacterie of andere ziekteverwekker. Het is namelijk niet de vraag of er een volgende pandemie komt, maar wanneer die zich gaat voordoen en wat de eigenschappen van de ziekteverwekker zullen zijn, aldus de Wereld Gezondheidsorganisatie WHO en het RIVM. Daarom wil de rijksoverheid [pandemisch paraat](#) (online publicatie van 4 april 2022) worden, hetgeen de afvalsector ook nastreeft in aansluiting op bovenvermeld verzoek van het bestuur van de StAA.

In dit sectorplan komen achtereenvolgens aan de orde:

1. uitgangspunten voor het sectorplan
2. scenarioprotocollen: de maatregelen voor 4 scenario's
3. proces totstandkoming van een nieuw protocol per scenario
4. communicatie met de achterbannen

Bijlage 1: voorbeeld FAQ afvalsector tijdens een toekomstige pandemie

Bijlage 2: wetstekst artikel 3.2a van het Arbobesluit

1. Uitgangspunten voor sectorplan pandemische paraatheid

Regels rijksoverheid zijn leidend

Uitgangspunt voor dit sectorplan zijn de wetgeving, met name artikel 3 en 5 van de Arbowet, en eventuele aanvullende wettelijke regels tijdens een pandemie, die de rijksoverheid op advies van het RIVM uitvaardigt. Daarnaast is er mogelijk een noodverordening in een veiligheidsregio van kracht. Bovendien worden er tijdens een toekomstige pandemie niet-juridische verplichtingen uitgevaardigd zoals richtlijnen, adviezen en maatregelen. De afvalbedrijven worden te allen tijden geadviseerd ontwikkelingen voortkomende uit de genoemde instanties in de gaten te houden, zodat zij hun eigen beleid actueel kunnen houden en deze, zo nodig, adequaat kunnen aanpassen.

Cruciale beroepsgroep, maar geen vitaal proces

Tijdens het begin van de coronapandemie was het onderwijs inclusief de kinderopvang en buitenschoolse opvang gesloten. Een uitzondering gold voor ouders werkzaam in een cruciale beroepsgroep; alleen ouders met een cruciaal beroep konden een beroep doen op noodopvang voor hun kinderen.

De afvalsector behoort niet tot de vitale processen volgens de indeling van NCTV; bron: [website NCTV](#). Desondanks werd personeel van inzamelen, vervoeren, recyclen en verwerken van afval, afvalwater en vuilnis in tweede instantie toch op de de lijst van cruciale beroepsgroepen geplaatst, waardoor boven vermelde uitzonderingspositie van kracht werd. Dit gebeurde op verzoek van de branche-organisaties. Het is van groot belang hier alert op te zijn en zo nodig bij een volgende pandemie opnieuw te bepleiten dat personeel in de afvalsector aan de categorie cruciale beroepsgroepen wordt toegevoegd.

Doelstelling van het sectorplan

De doelstelling van het sectorplan pandemische paraatheid is het bieden van een kader om bij een aanstaande pandemie soepel en adequaat te kunnen handelen. Daartoe richt de StAA een team pandemische paraatheid op dat wordt samengesteld vanuit alle geledingen van de StAA. De Afstemmende Werkgroep StAA heeft de opdracht onderhavig sectorplan jaarlijks tijdens de najaarsvergadering te evalueren.

Door het sectorplan jaarlijks te evalueren wordt de beschikbare kennis binnen de afvalbranche regelmatig uitgewisseld. Door het beoogde team pandemische paraatheid tijdig op te roepen worden slagvaardig concrete maatregelen bepaald die in de aanloop naar een pandemie (op basis van een deskundige inschatting) voldoende effectief zijn in het beschermen van de werknemers in de afvalsector, met name bescherming tegen de nu nog onbekende gezondheidseffecten van een pandemische ziekteverwekker.

De afvalsector zorgt hiermee voor paraatheid om in geval van een pandemie effectief te handelen, met name door het uitvoeren van een protocol waarin de maatregelen voor een veilige werkwijze door afvalbedrijven zijn vastgelegd.

Van sectorplan naar activiteitsspecifiek protocol

De te nemen maatregelen verwoordt de afvalsector in een protocol met activiteitsspecifieke maatregelen naast algemene maatregelen voor zover die op basis van nationale en internationale gegevens beschikbaar zijn. Het op te stellen protocol dient duidelijkheid te bieden aan afvalbedrijven, bewoners, opdrachtgevers, klanten en alle werkenden in de afvalsector over veilig werken tijdens de dan heersende pandemie. Daarbij wordt, indien de risicobeoordeling van de pandemie daartoe aanleiding geeft, gebruik gemaakt van het protocol dat aan het begin van de coronapandemie in 2020 gold, uiteraard met aanpassingen voor de uitbraak van een ziekteverwekker en de omstandigheden die zich alsdan zullen voordoen.

Up-to-date houden van het sectorplan

Voor dit sectorplan pandemische paraatheid geldt dat een jaarlijkse evaluatie nodig is van de samenstelling van het team pandemische paraatheid en van de tekst van onderhavig sectorplan op de criteria actualiteit, volledigheid en betrouwbaarheid in het licht van het vigerende nationale beleid pandemische paraatheid. Mocht het nodig zijn, dan zullen aanpassingen in het sectorplan zo spoedig mogelijk worden doorgevoerd. Aangezien de eigenschappen van een toekomstige pandemische ziekteverwekker onvoorspelbaar zijn, is het onvermijdelijk dat

aanpassingen in het te volgen sectorprotocol nodig zullen zijn in de aanloop naar een pandemie en/of na het uitbreken ervan.

Een veilige en gezonde werkplek voor iedereen

Werkgevers dienen te zorgen voor een veilige en gezonde werkplek voor allen op het werk (art. 3 van de Arbowet). Dit geldt voor (flex-)medewerk(st)ers, vrijwilligers, contractors en leveranciers, en klanten. Deze zorgplicht geldt ook voor de risico's tijdens een pandemie. De werkgever gebruikt hiervoor de maatregelen van het op te stellen protocol 'we werken veilig of we werken niet'. Het is ieders verantwoordelijkheid om de verspreiding van een ziekteverwekker tegen te gaan en het werk op een veilige manier uit te voeren. Dat vraagt om een verantwoorde samenwerking binnen ieder afvalbedrijf en de keten met extra aandacht voor kwetsbare mensen en bijzondere situaties om verdere verspreiding van een ziekteverwekker te voorkomen.

Protocol is de basis voor specifieke invulling RI&E van afvalbedrijven

Het op te stellen protocol biedt handvatten aan afvalbedrijven hoe met (flex-)medewerk(st)ers, vrijwilligers, contractors en leveranciers, en klanten om te gaan tijdens een pandemie. Het is een basisdocument dat op een hoger abstractieniveau richtlijnen schetst en de opmaat biedt voor maatwerkoplossingen, die afvalbedrijven opnemen in hun Risico Inventarisatie en Evaluatie (RI&E) zoals is vastgelegd in de Arbowet (art. 5). Deze insteek past het beste bij de praktijk van de afvalsector, omdat binnen de afvalsector diverse soorten activiteiten worden uitgevoerd, waaronder inzamelen, bioconversie, storten, rioleringsbeheer, beheer openbare ruimte, plaagdierbestrijding, afvalverbranding etc. Bovendien is geen enkel afvalbedrijf hetzelfde en hetgeen maatwerk voor situatie mogelijk maakt. Voor zowel het protocol als de maatwerkoplossingen opgenomen in de RI&E's van de afvalbedrijven afzonderlijk geldt dat de maatregelen ook in relatie worden gezien tot het behoud van de continuïteit van de bedrijfsvoering van afvalbedrijven, aangezien zij een vitale functie vervullen, zoals bepaald door de rijksoverheid. Hierbij houdt de branche oog voor neveneffecten van maatregelen.

Aanpak is gebaseerd op arbeidshygiënische strategie

De aanpak opgenomen in het protocol is gebaseerd op de arbeidshygiënische strategie. Uitgangspunt van deze strategie is dat bronmaatregelen – maatregelen die gevaren voorkomen of de oorzaak van problemen wegnemen - voorrang dienen te krijgen op beheersmaatregelen – maatregelen die het risico op besmetting door een ziekteverwekker beheersen. Het is dan ook niet aan de orde om beheersmaatregelen te treffen, terwijl er mogelijkheden zijn om de oorzaak van het probleem aan te pakken. Als ook het treffen van beheersmaatregelen tekort schiet om besmetting met een ziekteverwekker te voorkomen dan is het gebruik van adequate persoonlijke beschermingsmiddelen noodzakelijk. De [Arbocatalogus Afvalbranche](#) – dé standaard voor gezond en veilig werken in de afvalsector – is ook als [zodanig](#) ingericht en geeft afvalbedrijven handvatten hoe en wanneer welke maatregelen te treffen. In dit sectorplan zal worden verwezen naar de arbocatalogus op het moment dat het waardevolle informatie geeft in zijn algemeenheid, maar ook in relatie tot een pandemie.

Inzet PBM's: Alleen daar waar nodig voor een verantwoorde uitvoering van de werkzaamheden

Van belang is te onderkennen dat het gebruik van persoonlijke beschermingsmiddelen (PBM's) in de afvalsector van alle dag is in specifieke situaties bij blootstelling aan (gevaarlijke) stoffen en biologische agentia die in en om het afval aanwezig (kunnen) zijn. Adembescherming is in die specifieke situaties noodzakelijk om de werkzaamheden veilig en gezond te kunnen uitvoeren. Continue beschikbaarheid van adembescherming (FFP2 of FFP3) is dus essentieel om continuïteit in de bedrijfsvoering te waarborgen zonder dat zich gevaar voor de gezondheid van de werknemer voordoet.

Ervaringen met vorige pandemie

Tijdens de coronapandemie heeft de rijksoverheid maatregelen genomen die niet per definitie geldig zullen zijn voor een toekomstige pandemie. Desondanks wordt ervoor gekozen om de ervaringen met

de vorige pandemie in dit document op te nemen zodat de kennis ervan wordt geborgd. In deze paragraaf zijn de ervaringen met PBM's vastgelegd.

Tijdens de coronapandemie heeft de rijksoverheid op enig moment het gebruik van niet-medische mondkapjes verplicht gesteld, met als argument als bescherming tegen de verschillende varianten van het coronavirus en het voorkomen van Covid-19. Dit leidde tot de nodige maatschappelijke discussie waarover de afvalsector een duidelijk standpunt ingenomen heeft, namelijk als volgt:

- Niet-medische mondkapjes zijn geen adembescherming in de zin van PBM's.
- In beginsel zet de afvalsector geen aanvullende maatregelen, met name mondkapjes, in om de medewerk(st)ers tegen de < ziekteverwekker > te beschermen, tenzij dit van overheidswege wordt voorgeschreven.
- In beginsel zet de afvalsector niet in op het gebruik van niet-medische mondkapjes daar waar 1,5 meter afstand van elkaar kan worden gehouden.

Afvalbedrijven zijn in staat om op voorhand hun medewerk(st)ers en derden te screenen c.q. te vragen naar hun gezondheidstoestand en te wijzen op hygiënemaatregelen, zoals bedoeld door het RIVM. Eveneens zijn zij in staat hierop te handhaven. Gelet hierop heeft het gebruik van niet-medische mondkapjes bij uitvoering van de werkzaamheden in de afvalsector geen toegevoegde waarde ten aanzien van de bescherming tegen het coronavirus. Dit conform de lijn uitgezet door [de rijksoverheid op 6 mei 2020](#) en het RIVM; deze lijn werd in een latere fase van de coronapandemie verlaten, terwijl de tekst van deze alinea in juni 2020 is geschreven.

Naleving wordt door de afvalbedrijven zelf georganiseerd

Handhaving op het naleven van de regels en afspraken opgenomen in het protocol wordt door de afvalbedrijven zelf georganiseerd. De RI&E van de afvalbedrijven bevat een verdere uitwerking van de maatregelen en regels opgenomen in dit protocol. Daarmee vormen de voorschriften voortvloeiend uit de bedrijfs-RI&E dus de basis waarop wordt gehandhaafd; niet de richtlijnen zoals opgenomen in het protocol. Eveneens is op bedrijfsniveau geregeld wie toezicht houdt op het naleven van de maatregelen en, zo nodig, handhaaft. Dit zijn veelal de preventiemedewerkers en de leidinggevenden, die in het bedrijf tevens verantwoordelijk zijn voor toezicht en handhaving op het naleven van maatregelen gerelateerd aan andere facetten van gezond en veilig werken. Wij verwachten dat iedereen de richtlijnen uit het activiteitsspecifieke protocol zal respecteren. De afvalsector roept alle medewerkers op tot goed overleg met elkaar. Ga met elkaar in gesprek bij werksituaties waarin dat lastig is. Corrigeer elkaar zo nodig. Zoek samen naar passende oplossingen.

Verduurzaming sectorplan: Onderzoek naar plek in Arbocatalogus Afvalbranche

De maatregelen die worden opgenomen in het protocol worden afgestemd op de stand van zaken van de kennis en wetenschap over het pandemische ziekteverwekker. Aanpassing van het protocol is nodig als de inzichten wijzigen. Eveneens is van belang de werking van de voorgestelde maatregelen te evalueren en, zo nodig, aanpassingen door te voeren. Om zowel de actualisatie als evaluatie van het protocol op ordentelijke wijze en met de betrokken stakeholders te laten plaatshebben, gaat de afvalsector onderzoeken of onderliggend sectorplan kan worden opgenomen in de Arbocatalogus Afvalbranche. Naast het feit dat alle betrokken stakeholders eveneens zitting hebben in het bestuur van de Stichting Arbocatalogus Afvalbranche, wordt de arbocatalogus volgens een, met de Nederlandse Arbeidsinspectie, afgestemde reviewcyclus actueel gehouden en aangesloten op de laatste stand der techniek. Op deze wijze denkt de afvalsector een goede invulling te geven aan de verduurzaming van het sectorplan in samenspraak met de betrokken partijen.

2. Scenarioprotocollen

Schematische weergave van sectorplan naar activiteitsspecifiek protocol

In nevenstaand schema zijn voor het coronavirus 4 scenario’s beschreven. Het schema is een nuttig denkkader voor een toekomstig, nu nog onbekende, toekomstige ziekteverwekker.

De kenmerken van de 4 scenario’s zijn:

Scenario 1 basismaatregelen

Dit is de dagelijkse praktijk met alledaagse ziekteverwekkers. De normale preventieve basismaatregelen bij besmettelijke ziekten gelden, te weten:

- voorkom contact met mensen met kwetsbare gezondheid
- algemene hygiënemaatregelen

Scenario 2 preventieve maatregelen

Dit is de dagelijkse praktijk met alledaagse ziekteverwekkers. Tijdens een epidemie is extra alertheid op het naleven van de normale preventieve basismaatregelen die bij besmettelijke ziekten gelden, noodzakelijk, te weten:

- voorkom contact met mensen met kwetsbare gezondheid
- algemene hygiënemaatregelen en adviezen om verspreiding van de ziekteverwekker te voorkomen

Scenario 3 interventie maatregelen

Er ontstaat een situatie met hoog risico op overbelasting van het medische zorgsysteem. Daarom zal de rijksoverheid (en/of de lokale overheid) ingrijpen met verplichte maatregelen en adviezen om de verspreiding van een ziekte zodanig af te remmen dat het nemen van noodremmaatregelen wordt voorkomen.

Scenario 4 noodremmaatregelen

De rijksoverheid en/of de lokale overheid ziet geen andere mogelijkheid meer dan het opleggen van noodremmaatregelen om de zorg zo toegankelijk mogelijk te houden en hoge sterfte te voorkomen.

Snelle opschaling (van scenario 1) naar scenario 4

Hoewel iedere pandemie anders verloopt, is het voorkomen van onnodige slachtoffers en het zoveel mogelijk beperken van vraag naar medische zorg (bezetting van ziekenhuis) een realistische benadering. Daartoe zal vrij snel en plotseling vanuit de normale situatie (scenario 1) moeten worden opgeschaald naar scenario 4, een dagelijkse werkelijkheid met zware interventie met noodmaatregelen. Na verloop van tijd waarin steeds meer gegevens over de pandemie beschikbaar komen, zal naar bevind van zaken weer worden afgeschaald naar scenario 3, 2 of 1.

Enkele data die horen bij de scenario’s van de coronapandemie zijn:

- januari 2020: wereldwijd werd bekend dat het virus SARS-CoV-2 zich snel over de wereld verspreidde, leidde tot overbelasting van de medische zorg en tot hoge sterfte
 - 15 maart 2020: afkondiging 1^e lockdown in Nederland (scenario 4)
 - december 2020 – juni 2021: 2^e lockdown, avondklok, vaccinaties en meer
 - 1 januari 2021: art. 3.2a Arbobesluit van kracht (scenario 3/4)
 - 20 mei 2022: intrekking art. 3.2a Arbobesluit (scenario 2)
 - 10 maart 2023: afschaling naar de normale situatie (scenario 1)
- Een gedetailleerde tijdlijn is te vinden op de [website van de rijksoverheid](#).

3. Proces totstandkoming van een nieuw protocol per scenario

Scenarioprotocollen voor scenario 2, 3 en 4

Preventie	licht	Basismaatregelen	Scenario 1 basismaatregelen Situatie: verkoudheid. Het coronavirus leidt alleen tot milde klachten, vergelijkbaar met een verkoudheid. Er is geen grote druk op het zorgsysteem. Doel: Maatregelen en adviezen ter bevordering van de algemene gezondheid.
	zwaar	preventiemaatregelen	Scenario 2 preventiemaatregelen Situatie: griep+. Er is een aanzienlijke kans dat we komende jaren nog te maken krijgen met een ernstiger, griepachtig verloop. Dit kan tot zware belasting van de zorg leiden, zeker als het virus samenvalt met een stevig griepseizoen. Doel: Maatregelen en adviezen ter voorkoming verspreiding Covid-19.
Interventie	licht	interventiemaatregelen	Scenario 3 interventiemaatregelen Situatie: continue strijd. Het griep+ scenario wordt mogelijk afgewisseld met extra oplevingen door bijvoorbeeld een nieuwe variant die besmettelijker is en/of een onzeker of ernstiger ziektebeeld kent en/of afnemende immuniteit, waardoor er (tijdelijk) een hoog risico ontstaat op overbelasting van de zorg. Doel: Maatregelen en adviezen ter voorkoming van verspreiding Covid-19 en het voorkomen van noodremmaatregelen.
	zwaar	noodremmaatregelen	Scenario 4 noodremmaatregelen Situatie: worst case. Er is altijd een kleine kans dat er een situatie ontstaat waarin een nieuwe variant zijn intrede doet met een zeer groot risico op zeer hoge sterfte. Doel: toegankelijk houden van de zorg.

Het coronaprotocol bestond uit een algemeen deel en een activiteiten-specifiek deel. Het ligt voor de hand om bij een nieuwe pandemie dezelfde structuur te hanteren. Het algemene deel is bedoeld voor eenieder werkzaam in de afvalsector. Het zoomt in op maatregelen en regels die van toepassing zijn op alle activiteiten in de branche. Het activiteiten-specifieke deel doet daar gericht een effectief schepje bovenop en bevat aanvullende maatregelen en regels benodigd voor een specifieke activiteit. Ofwel, het activiteiten-specifieke deel heeft als basis de maatregelen opgenomen in het algemene deel aangevuld met maatregelen van toepassing op een specifieke activiteit van de afvalsector.

In het activiteiten-specifieke deel zijn de activiteiten analoog aan de werkwijze van de Arbocatalogus Afvalbranche als volgt geclusterd:

- Inzamelen, beheer en onderhoud
 - Inzamelen en inzamelvoertuigen

- Beheer openbare ruimte
 - Rioleringsbeheer
 - Milieustraat
 - Op- en overslag
- Recycling en verwerking
 - Bewerken
 - Bioconversie (composteren en vergisten)
 - Verbranden
 - Storten

Arbeidshygiënische strategie

Omdat de arbeidshygiënische strategie wordt gevolgd, is de volgende driedeling bij de specificatie van de maatregelen, zowel bij het algemene deel als het activiteiten-specifieke deel, toegepast:

1. Voorkomen / wegnemen van het risico (bronmaatregelen)
2. Beheersen van het risico (technische en/of organisatorische maatregelen) indien bronmaatregelen onvoldoende bescherming bieden
3. Inzet van persoonlijke beschermingsmiddelen (PBM's) mochten voorgaande maatregelen geen effect opleveren

Persoonlijke beschermingsmiddelen (PBM's)

De afvalsector benadrukt dat de beschikbaarheid van PBM's voor de sector essentieel is, ook in tijden van schaarste. Mocht de sector in een situatie terecht komen dat de PBM's niet meer beschikbaar zijn, dan kan het werk niet meer verantwoord worden uitgevoerd en komt het werk stil te liggen. Een onwenselijke situatie, aangezien de afvalsector een vitale functie vervult tijdens een pandemie. Vanuit voorgaande invalshoek zijn de maatregelen onder PBM's omschreven. Ofwel, bij de categorie PBM's wordt aangegeven welke PBM's nodig zijn om het werk verantwoord te kunnen uitvoeren en is aangegeven of aanvullende PBM's nodig zijn om besmetting met en verspreiding van een ziekteverwekker tegen te gaan. De afvalsector zal zo nodig een beroep doen op de pandemische paraatheid van de rijksoverheid die in haar plan kan opschalen om voldoende adembescherming (FFP2 dan wel FFP3) te doen produceren.

Scenarioprotocolen voor scenario 2, 3 en 4

Na het beschrijven van de totstandkoming van protocollen voor de scenario's 2, 3 en 4 bedoeld voor de afvalsector in de breedte is er nog een paragraaf gewijd aan de communicatie in het geval van een pandemie, waaronder de beantwoording van veel voorkomende vragen die naar alle waarschijnlijkheid uit de afvalsector zullen voortkomen.

Wanneer een pandemie zich aandoet, zal er veel onduidelijkheid zijn: het navigeren in dichte mist zonder kompas of radar. Wanneer er veel sterfte dreigt of de gezondheidszorg overbelast dreigt te raken, zal de rijksoverheid noodremmaatregelen afkondigen onder het motto 'better safe than sorry'. Dit zijn (al dan niet wettelijk) van overheidswege verplicht opgelegde maatregelen die in scenario 4 moeten worden onder gebracht. Tegen het einde van de eerste golf zal de overheid beslissen over al dan

niet tijdelijke afschakeling naar scenario 3 of 2. Alsdan zullen de noodzakelijke interventie maatregelen in scenario 3 of preventieve maatregelen van scenario 2 moeten worden gevolgd.

Dit betekent dat het sectorplan inhoudelijk geen concrete maatregelen kan beschrijven, maar wel anticipeert op de structuur en adequate communicatie.

Team pandemische paraatheid

Een op te richten team pandemische paraatheid, dat wordt samengesteld vanuit alle geledingen van de StAA, zal worden opgeroepen om de maatregelen in de 3 scenario's te verwoorden voor de activiteitsspecifieke delen van het protocol. Vereniging Afvalbedrijven vervult bij het bijeenroepen van deze ad-hoc werkgroep een initiërende, coördinerende en faciliterende rol.

4. Communicatie met de achterbannen

Zodra een scenarioprotocol gereed is, zal dit worden gecommuniceerd via de gebruikelijke gremia van de StAA. Indien er voldoende tijd beschikbaar is, zal er gedurende een week gelegenheid zijn tot het geven van commentaar op een concept versie van het protocol. Bij grote spoed is er geen of nauwelijks tijd voor commentaar op een concept versie. In dat geval wordt het scenarioprotocol gecommuniceerd middels:

- publicatie op de website www.arbocatalogus-afvalbranche.nl
- publicatie op de websites van de partners van de StAA
- nieuwsbrieven van de StAA en partners van de StAA
- social media kanalen van de StAA en partners van de StAA
- van overheidswege voorgeschreven media

Communicatie vanuit de rijksoverheid

De Rijksoverheid heeft communicatiemiddelen beschikbaar in eenvoudige Nederlandse taal en in andere talen. Deze posters en flyers zijn bruikbaar in het bedrijf en op de werkvloer. Sociale partners hebben hun eigen kanalen om te communiceren zoals hierboven is aangegeven. Via de websites zijn bij het scenarioprotocol behorende posters in verschillende talen te downloaden, zowel voor de werkvloer, voor eventuele werkzaamheden achter de voordeur als voor werken op kantoor. Ook biedt de website van de StAA praktische informatie als veelgestelde vragen, toolboxen, posters over samenwerken en reizen. Informeer iedereen in het bedrijf en op de werkvloer over de maatregelen die van kracht zijn, de gekozen werkmethoden, de manier van reizen, hoe de schaft is geregeld en wie het aanspreekpunt voor de naleving van maatregelen is. Dit kan bijvoorbeeld met een (online) toolbox.

Het scenarioprotocol biedt kaders, handvatten en regels. Bij twijfel over de naleving van het protocol, meld het dan als eerste bij je leidinggevende die aanspreekpunt is voor de werkgever, de opdrachtgever of bij het bedrijf. Lukt het niet om samen een passende oplossing te vinden, dan kun je dit melden bij < hierin is in de afvalsector niet voorzien; de bouw heeft destijds tijdens de coronapandemie de Helpdesk Corona Bouw & Techniek ingericht >.

Bijlage 1: Voorbeeld FAQ afvalsector tijdens een toekomstige pandemie

Toelichting vooraf:

Om tijdens de coronapandemie te voorzien in de behoefte aan antwoord op vragen, die regelmatig in de afvalsector terugkwamen, is destijds een overzicht gemaakt van de meest gestelde vragen in de sector inclusief de antwoorden erop. Deze vragen met antwoorden zijn hieronder als voorbeeld voor een FAQ opgenomen, waarbij het begrip coronavirus is vervangen door de ziekteverwekker. Dit om de algemene en specifieke vragen te veralgemeniseren zonder de pretentie te hebben dat de vragen in een toekomstige pandemie exact hetzelfde zullen zijn. De vragen en de antwoorden op de pagina's 5 en 6 zullen dus aan een toekomstige pandemie moeten worden aangepast. Desondanks geven de vragen en antwoorden van destijds een goede indruk om te behouden als voorbeeld in dit sectorplan om te voorkomen dat deze kennis lastig vindbaar is of zelfs verloren gaat.

Algemene vragen

[Wanneer moet de medewerk\(st\)er thuisblijven?](#)

In de volgende situaties blijft de medewerk(st)er thuis. Dit conform de adviezen van het RIVM:

- Heeft een medewerk(st)er milde klachten, zoals < in te vullen voor de ziektesymptomen >? Dan laat de medewerk(st)er zich testen en blijft hij/zij thuis tot de uitslag bekend is. Voor huisgenoten zonder klachten gelden de basisregels die voor iedereen in Nederland gelden. Ook mensen met cruciale beroepen of die werken in vitale processen, waar de afvalsector ook onder valt, blijven bij milde klachten thuis.
- Heeft een medewerk(st)er bovenstaande < ziektesymptomen > EN/OF < ziektesymptomen >? Dan laat de medewerk(st)er zich testen en blijft hij/zij thuis tot de testuitslag bekend is. Ook huisgenoten mogen dan niet naar buiten tot de uitslag van de test bekend is. Als de huisgenoten ook (milde) klachten hebben, dan laten zij zich ook testen.

Uitslag van de test is negatief: op het moment van testen had de medewerk(st)er geen infectie met het nieuwe < ziekteverwekker >. De medewerk(st)er hoeft niet meer thuis te blijven en mag doen wat hij/zij normaal gesproken ook deed met inachtneming van de basisregels die voor iedereen in Nederland gelden.

Uitslag van de test is positief: de medewerk(st)er blijft thuis evenals zijn/haar huisgenoten met of zonder (milde) klachten. Ook personen die werken in een vitale sector of een cruciaal beroep hebben, blijven thuis. De medewerk(st)er neemt contact op met de GGD om te horen welke leefregels hij/zij en zijn/haar huisgenoten moeten hanteren. Wel kan voor voornoemde groepen een uitzondering worden gemaakt in overleg met de GGD en de bedrijfsarts, en ALLEEN als zij geen klachten hebben.

[Hoe wordt omgegaan met medewerkers waarvan de huisgenoot/partner tot een verhoogde risicogroep behoort?](#)
De werkgever en werknemersvertegenwoordiging maken hier maatwerkafspraken over.

[Mag de werkgever de temperatuur van de medewerk\(st\)er opnemen of vragen om de hoogte van de temperatuur?](#)
Nee, dat mag niet. Uit regelgeving blijkt dat de medewerk(st)er wel zelf de temperatuur mag opnemen. Dit kan onder toezicht van een bedrijfsarts plaatshebben. Hierbij moet wel rekening worden gehouden met het volgende:

- Het meten dient te geschieden in een dichte ruimte, uit zicht van anderen.

- De medewerk(st)er is niet verplicht de uitslag te delen.
- Bij een positieve uitslag meldt de medewerk(st)er zich ziek.
- De werkgever registreert alleen de ziekmelding en geen andere gegevens.
- De arbodienst pakt de verzuimbegeleiding op.

Wanneer vaststaat dat de medewerk(st)er de < ziekteverwekker > heeft, wordt toegang tot het terrein ontzegd. Dit op basis vanuit de preventieplicht uit de arbowetgeving.

Vragen specifiek van toepassing op de afvalsector

[Mag de medewerk\(st\)er \(niet-medische\) mondkapjes gebruiken tijdens het werk ter bescherming tegen de < ziekteverwekker >?](#)

Medische mondkapjes (medische mondmasker)

Medische mondkapjes worden niet tijdens de uitvoering van de werkzaamheden ter bescherming tegen de < ziekteverwekker > gedragen. Deze mondkapjes worden alleen gebruikt daar waar het noodzakelijk is voor een veilige en gezonde uitvoering van de werkzaamheden. Dit en het volgen van de hygiënemaatregelen, zoals bedoeld door het RIVM, maken het dragen van medische mondkapjes tijdens de uitvoering van de werkzaamheden ter bescherming tegen de < ziekteverwekker > overbodig.

Niet-medische mondkapjes

Niet-medische mondkapjes hoeven niet tijdens de uitvoering van de werkzaamheden ter bescherming tegen de < ziekteverwekker > te worden gedragen, tenzij dit is voorgeschreven in een lokale verordening of klantinstructie. De screening van de gezondheidstoestand van de medewerk(st)ers voorafgaand aan de werkzaamheden, het volgen van de hygiënemaatregelen opgesteld door het RIVM en de mogelijkheid tot het handhaven op het naleveren van de overheidsmaatregelen, maakt het dragen van niet-medische mondkapjes voor de uitvoering van de werkzaamheden ter bescherming tegen de < ziekteverwekker > overbodig.

Wel staat het de medewerk(st)er vrij om niet-medische mondkapjes te gebruiken tijdens de werkzaamheden mocht hij/zij dat willen. Hij/zij treedt hierover dan in overleg met de werkgever. De werkgever verstrekt cabinepersoneel van inzamel-, beheer- en onderhoudsvoertuigen een niet-medische mondkapje met het advies dit te gebruiken. De medewerk(st)er is niet verplicht deze te gebruiken. Wanneer hij/zij zich alleen in het voertuig bevindt is gebruik niet nodig.

[Heeft een medewerk\(st\)er een grotere kans besmet te raken met de < ziekteverwekker > op het moment dat hij/zij afval inzamelt of verwerkt?](#)

Nee, er is geen verhoogd risico op besmetting met de < ziekteverwekker >. Om gezond en veilig het afval in te zamelen en te verwerken, dient een medewerk(st)er gebruik te maken van de, daarbij horende persoonlijke beschermingsmiddelen (PBM's). Als de medewerk(st)er deze PBM's draagt en hij/zij bij de uitvoering van het werk de [hygiënemaatregelen](#) van het RIVM volgt, heeft hij/zij geen vergrote kans om besmet te raken met de < ziekteverwekker >.

[Heeft een medewerk\(st\)er een grotere kans besmet te raken met de < ziekteverwekker > op het moment dat hij/zij werkzaamheden uitvoert in het riool?](#)

Nee, er is geen verhoogd risico op besmetting met de < ziekteverwekker >. Om gezond en veilig rioleringswerkzaamheden uit te voeren, dient een medewerk(st)er gebruik te maken van de, daarbij horende persoonlijke beschermingsmiddelen (PBM's). Als de medewerk(st)er deze PBM's draagt, heeft hij/zij geen vergrote kans om besmet te raken met de < ziekteverwekker > (bron: [RIVM](#) en [VA](#)).

Wat moet een medewerk(st)er doen wanneer het niet mogelijk is 1,5 meter afstand van elkaar te houden, bijvoorbeeld, in de cabine van een inzamervoertuig?

Wanneer het niet mogelijk is 1,5 meter afstand van elkaar te houden tijdens de uitvoering van de werkzaamheden

dan is van belang dat de medewerk(st)er de [hygiënemaatregelen](#), opgesteld door het RIVM, opvolgt. Daarnaast voorziet de werkgever in het gebruik van aanvullende persoonlijke beschermingsmiddelen (PBM's), met uitzondering van medische mondkapjes (bron [VA](#) of [NVRD](#)), en maakt hij extra schoon. Mocht de medewerk(st)er behoefte hebben aan het gebruik van niet-medische mondkapjes, dan is dit mogelijk en treedt hij/zij hierover in overleg met de werkgever.

Tegelijkertijd is van belang dat de medewerk(st)er, die vanwege het werk geen 1,5 meter afstand kan houden van anderen, geen verkoudheidsklachten ervaart. Mocht dit aan de orde zijn, dan dient deze medewerk(st)er uit de betreffende werksituatie te worden gehaald (bron [VA](#) of [NVRD](#)).

Hoe wordt omgegaan met < ziekteverwekker >-besmet afval dat uit ziekenhuizen komt of uit instellingen waar < ziekteverwekker >-patiënten liggen?

Om het risico op besmetting met de < ziekteverwekker > te voorkomen, worden speciale vaten gebruikt om (mogelijk) corona-besmet afval te verpakken, te vervoeren en te verwerken. Door het aanbod van grote hoeveelheden van corona-besmet afval dat uit ziekenhuizen en zorginstellingen komt, is het niet mogelijk om alles in de speciale vaten in te zamelen. Om die reden heeft de Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT), samen met het RIVM, de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd, en het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat een [tijdelijke regeling](#) opgesteld voor de verpakken van (mogelijk) corona-besmet afval.

In deze tijdelijke regeling heeft de ILT onderscheid gemaakt tussen 'nat', infectueus afval, zoals naalden, en 'droog' infectueus afval, zoals persoonlijke beschermingsmiddelen (PBM's) van het zorgpersoneel. Het natte afval moet nog steeds in de speciale vaten worden verpakt, vervoerd en verwerkt, terwijl het droge afval in goed gesloten zakken mag worden verpakt, vervoerd en verwerkt.

Bijlage 2: Integrale wetstekst artikel 3.2a van het Arbobesluit

De volgende regels waren tussen 1 januari 2021 en 20 mei 2022 van toepassing conform de letterlijke tekst artikel 3.2a van het Arbobesluit (Bron: [Arbeidsomstandighedenbesluit](#)):

Artikel 3.2a Arbobesluit inzake Tijdelijke aanvullende vereisten in verband met de bestrijding van de epidemie covid-19

1. Dit artikel is, in aanvulling op [artikel 3.2](#) (zoals destijds geldend, red.), van toepassing op de bestrijding van de epidemie van covid-19, veroorzaakt door het de ziekteverwekker SARS-CoV-2, of een directe dreiging daarvan.
2. Ter voorkoming of beperking van de kans op besmetting van werknemers en derden met SARS-CoV-2 worden op arbeidsplaatsen, gelet op hoofdstuk Va van de Wet publieke gezondheid alsmede de stand van de wetenschap en professionele dienstverlening, tijdig de daarvoor noodzakelijke maatregelen en voorzieningen getroffen.
3. Tot de noodzakelijke maatregelen en voorzieningen behoren in ieder geval:
 - a. het in acht nemen van voldoende hygiënische voorzieningen;
 - b. het geven van doeltreffende voorlichting en onderricht aan werknemers over de bestrijding van SARS-CoV-2 op de arbeidsplaats; en
 - c. het houden van adequaat toezicht op de naleving van de in dit artikel bedoelde noodzakelijke maatregelen en voorzieningen.
4. Bij ministeriële regeling kunnen nader regels worden gesteld ter uitvoering van het tweede of derde lid. Bij de vaststelling van die regels kan onderscheid worden gemaakt tussen verschillende activiteiten van bedrijven of inrichtingen.

Noot:

Vervang in bovenstaande bepalingen het woord < SARS-CoV-2 > door < ziekteverwekker > en er is een indicatieve kapstok om beheersmaatregelen tijdens een pandemie aan op te hangen.

Uiteraard is het wel nog noodzakelijk om algemene en specifieke maatregelen en voorzieningen voor de 4 scenario's voor de betreffende ziekteverwekker te benoemen.